

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 137. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167181527248.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

"4) Laster og Forbrydelser, samt de deraf følgende Straffe. Man vil maaske herved indvende mig, at Laster og Forbrydelser ere Handlinger, som ere Menneskene uværdige, at Straffe ere nødvendige Følger heraf, og at fortjente Ulykker ikke bør komme i Betragtning. Denne Indvending er meget let besvaret: Her tales om den menneskelige Elendighed i Forhold til Dyrenes, uden Hensigt til, om den er fortjent eller ikke. Er Straf et Onde, saa maa den upaatvivleligen høre med til den menneskelige Elendighed; og naar Virkningen hører derhen, saa maa man jo nødvendig ogsaa regne Aarsagen dertil. Vare ingen andre ulykkelige end de, der lide uden Fortjeneste, saa gaves der ingen ulykkelige Mennesker, thi der vil næppe nogen findes, der jo paa en eller anden Maade, enten middelbar eller umiddelbar, er Aarsag i sin egen Ulykke. Faber suæ est quisque fortunæ, siger et temmelig sandt Ordsprog. I det mindste vilde de ulykkelige Menneskers Antal blive overmaade lidet. Jeg véd ikke, om jeg distingerer aldeles rigtig, naar jeg gjør den Forskjel imellem Laster og Forbrydelser, at Laster ere slige uregelmæssige Handlinger, som ikke egentligen kan siges at henhøre under Lovene, da derimod Forbrydelser straffes af de borgerlige Love. Laster have dog nok deres Straf; i Almindelighed følger der en naturlig Straf, sildig eller tidlig, efter Lastens Udøvelse, og jeg tror ikke, at jeg fejler, om jeg endog vover at paastaa, at Laster og de derpaa naturligvis følgende Straffe bidrage meget mere til den menneskelige Elendighed end alle Forbrydelser og de Straffe, som Lovene ere nødte til at diktere derfor. Dyrene begaa ingen Forbrydelser, altsaa have vi heller ingen kriminelle Love for dem*); de udøve ingen *

Udg. Anm.

138 Laster, følgelig kan de heller ikke føle til deres naturlige Følger, der alene ere for de ædlere Skabninger, Menneskene**). Dyrene handle efter Naturens Drifter, som aldrig tilskynde til at gjøre ondt, før end disse Drifter ere fordærvede, hvilket ikke finder Sted hos dem. Man tillægger vel Dyrene adskillige Fejl, men de kan ikke kaldes enten Laster eller Forbrydelser, thi intet kan fortjene disse Navne, undtagen hvad man med fri Vilje og Forsæt gjør, tvært imod den Overbevisning, som man har, at det modsatte af vores Handling er godt. Adskillige Dyr kan vel bringes til Kundskab om, at en eller anden Handling er ond; men Overbevisning kan de uformiftige Dyr ikke imodtage, som dog er uomgængelig fornøden for at kunne give en Handling Navn af Dyd eller Last. Frygt for Straf er det, som determinerer Dyrene, og de Mennesker, hvis Handlinger bestemmes heraf, kunne aldrig være dydige. Hvorvidt